

Vragen en korte mededelingen

Ransuilen op De Bol. Op 18 maart 1972 lag ik aan de oever van de Lek, in het staatsnatuurreserveat De Bol (gelegen nabij Willige Langerak gem. Lopik; in beheer bij Staatsbosbeheer) heerlijk te genieten van een zalig voorjaarszonnetje. Het zal omstreeks 2 uur in de middag geweest zijn, toen ik mijn veldkijker oppakte, met de bedoeling dit fraaie eilandje weer te verlaten.

Op een gegeven moment werd mijn oor getroffen door een gerucht. Ik keek op en zag, dat uit een meidoorn die ongeveer 5 meter van mij afstand, een tweetal uilen waren opgevlogen. Op dat moment kon ik niet zo gauw nagaan met welke soort ik te doen zou kunnen hebben. Maar ik had geluk; het tweetal streek neer in een wilg die plm. 50 meter verderop stond. Heel voorzichtig ben ik toen naderbij geslopen en, toen ik dicht genoeg genaderd was (ca. 15 m), met mijn kijker systematisch de wilgestruik af gaan zoeken.

Het duurde niet lang eer ik de uilen in beeld had. Ik bemerkte toen, dat het Ransuilen waren. Maar wie schetst mijn verbazing, toen ik na enig verder zoeken in dezelfde struik nog een 6-tal Ransuilen ontdekte!! Acht paar oranje-gele ogen keken mij gedurende 10 minuten strak aan. In deze periode heb ik de uilen zeer duidelijk kunnen observeren. Met name de ogen, maar ook de lange oorpluimen lieten geen enkele twijfel bestaan over de vraag met welke soort uil ik hier te doen had.

Na ongeveer 10 minuten vlogen alle uilen één voor één op, om neer te strijken in een wilgenbosje ca. 100 m verderop. Ik besloot toen om de dieren niet langer te storen en het eiland te verlaten.

Het is duidelijk, dat het hier om een doortrekkend groepje Ransuilen ging. Dat Ransuilen in de herfst, winter en vroeg in het voorjaar in groepjes voorkomen, is lang niet ongewoon, maar voor mij was het aantreffen van zo'n grote groep Ransuilen toch een zeer bijzondere waarneming.

Woerden,
Leliestraat 70.

E. J. DE VALK,
biol. stud.

De Boslathyrus in het Gooi. De Boslathyrus (*Lathyrus sylvestris*) is een soort die in ons land in het Krijtdistrict en om Nijmegen echt wild voorkomt. Groeiplaatsen in de andere delen van het

land zijn zeldzaam en worden als verwilderd aangemerkt. De Boslathyrus is volgens Plantengemeenschappen in Nederland, door Prof. Dr. V. Westhoff en A. J. den Held, kensoort van de Marjolein-klasse (Trifolio-Geranietae sanguinei). Dit is een klasse van struweelzoomgezelschappen met een voornamelijk subcontinentale verbreiding. Blijkens de Flora van Nederland, deel II, 1909, door H. Heukels, werd de plant wel gekweekt als veevoeder en om zandverstuiving tegen te gaan. De plant heeft namelijk een zeer krachtige kruipende wortelstok, waaruit stevige stengels komen. Of de fraaie plant ooit is toegepast als tuinplant is mij niet bekend. Waarschijnlijk niet, omdat de Boslathyrus door de eigenschap van sterke horizontale voortschrijding daarvoor minder geschikt zal zijn. De eerste vermelding van het voorkomen van de Boslathyrus in het Gooi vinden we in De Levende Natuur van 1911, 15e jaargang, p. 363. Hierin wordt de plant vermeld als in menigte voorkomende bij de watertoren van Bussum. Voorts zijn er in het I.V.O.N.-archief nog vermeldingen uit de dertiger jaren. Ook toen groeide de plant in de omgeving van de watertoren van Bussum en tevens in het Spanderswoud bij Hilversum. Nu, ruim zestig jaar na de eerste vermelding, is de Boslathyrus nog steeds aanwezig in de omgeving van de Bussumse waterleiding. De soort groeit op en tegen een talud van de Lage Naarderweg tussen Bussum en Hilversum. Deze weg loopt langs het wingebied van de waterleiding. In de loop van de tweede helft van de vorige eeuw tot heden is het heidegebied tussen Bussum en Hilversum hier afgegraven voor zandwinning. Het terrein van de Bussumse waterleiding is aan het einde van de vorige eeuw gevestigd in het noordelijke — en oudste — deel van de zandafgraving. Waarschijnlijk is de soort toen gebruikt om, zoals vermeld in de flora van Heukels, zandverstuiving tegen te gaan. Nu asfaltklaverbladmakers en expressewegleggers het in de gaten hebben gekregen dat dit deel van het Gooi nog gevierendeeld en volledig verwoest kan worden, zal de Boslathyrus, na ongeveer een eeuw te hebben standgehouden, wel spoedig uit het Gooi verdwenen zijn.

Bussum,
C. v.d. Bergstraat 19.

H. GRIFFIOEN.

Snel resultaat van rioolwaterzuivering. Het was droevig. Verscheidene jaren al zagen we geen visje meer in het wel heel smerig geworden afvoerwater door het Wageningse Binnenveld, alwaar we regelmatig de vogels telden. Het water vloeit vanaf de Veluwerand door het Nieuwe Kanaal bij Wageningen en door de treksloot langs de Egelsteeg en de Nieuwe Steeg onder Bennekom westwaarts naar het Valleikanaal, vanouds de Grift genoemd. De vieze inhoud der riolen van beide zich sterk uitbreidende woonkernen, vol bijtende stoffen, welke riolen op deze afvoerwateren lozen, draagt hiervan alle schuld!

Maar ziedaar! Deze winter was het water er als bij toverslag weer opvallend helder. Dit dank zij de nieuwe rioolwaterzuiveringsinstallatie van ruime capaciteit voor Bennekom en die van Wageningen. De zegenrijke gevolgen voor wat er in het water leeft van deze plaatselijke bestrijding van de schrikbarende milieuvervuiling kwamen eerder en in een mate aan het licht, die ons wel heel aangenaam verrasten. Dat was tijdens onze rondgang op die zonnige zevende mei, toen talrijke Oranjetips (D.L.N. 75: 120) in gezelschap van Kleine geaderde witjes en wat Dagpauwogen en Kleine vossen dartelden tussen de vele Paarde- en Pinksterbloemen. Zowaar, honderden of misschien wel duizenden visjes zwommen meest tegen de stroom op in het ondiepe water of pleisterden in de kolken. Verreweg overwegend waren het scholen Blankvoornjes van wisselende grootte, maar ook Drie- en Tiendoornige stekelbaarsjes en een enkele Grondel. De vele visjes zagen we later weer. Pas geleden hengelden er al enkele vissers in het Nieuwe Kanaal. Zulks zou geen zin hebben, indien daar ook al geen grotere vissen waren verschenen.

De vissen moeten wel uit de Grift gekomen zijn. Daarin was inderdaad nog vis, ook voordat de stuw van de Nederrijn tot ongeveer 2,60 meter boven N.A.P. haar beslag kreeg. Nadien staat de Grebbesluis bij Rhenen doorgaans open, zodat het Rijnwater de Grift stromend houdt. Met het water

heeft dus ook de Rijnvis, die er heus nog wel is, maar allesbehalve lekker smaakt, volle toegang. Voorts bestaat nog de mogelijkheid, dat vissen tegen de stroom in vanaf het onfrisse Eemmeer en verderop Veluwemeer, hun weg door de Grift vinden tot in genoemde afvoersloten. Maar welke hun herkomst ook is, ze zijn er weer.

Wat leert ons dit gebeuren? Pakt de watervervuiling, al moet dit het nodige kosten, afdoend aan en de waterdieren dralen kennelijk niet met hun bemoedigend antwoord!

Wageningen, Prof. Dr. D. M. DE VRIES,
Thorbeckestraat 128. G. DE VRIES-SMEENK.

Tijftjaf-Fitis-mengzanger te Bergen (Nh.). Dit voorjaar (1972) hoorde ik in april en mei aan het begin van de Duinweg te Bergen geregeld een zanger (*Phylloscopus*) die in zijn strofen elementen van Tijftjaf- en Fitis-zang verenigde. Het begin van zijn lied werd steeds gevormd door enige „slagen” Tijftjaf-zang, waarop een „smeltend” Fitis-lied volgde. Het lukte mij niet de vogel te zien te krijgen, daar het terrein (opgaand loofhout met dichte ondergroei) zeer ontoegankelijk is. Een determinatie Tijftjaf/Fitis op lichaamskenmerken kon dus niet worden verricht. Toch meen ik te kunnen stellen dat ik met een Fitis te maken had die Tijftjaf-elementen aan zijn zang toevoegde en niet omgekeerd. Het Fitis-gedeelte van de strofen deed normaler aan dan het Tijftjaf-gedeelte, dat er (enigszins afgezwakt) aan vooraf ging.

Een Duitse onderzoeker, Schubert, die een uitgebreide analyse maakte van bandopnamen van een Duitse Tijftjaf-Fitis-mengzanger (*Beiträge zur Vogelkunde* 14 (1968/69: 354-368), meent dat mengzangers van dit type Fitissen zijn, die dank zij een rudimentair vermogen (geërfd van een gemeenschappelijke Tijftjaf-Fitis-voorouder) elementen van de Tijftjaf-zang konden aanleren.

Amsterdam-Slotermeer, JOH. J. FRIESWIJK.
Burg. v.d. Pollstr. 483.